

Затверджую

Начальник Сколівського надлісництва

Руслан ПРОКІПЧУК

Програма навчання

працівників Сколівського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» з лісової сертифікації відповідно до Принципів і Критеріїв FSC®

Ця програма розроблена на виконання Наказу №317/39.2.2 від 18.02.2025р. Щодо розроблення програми навчань з лісової сертифікації та їх проведення по Сколівському надлісництву та щодо дотримання Принципів і Критеріїв FSC® (FSC-C174876) у Сколівському надлісництві філії «Карпатський лісовий офіс».

1. Суть та значення лісової сертифікації, зміст Принципів і Критеріїв.

Лісова сертифікація — оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загальновизнаних таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого населення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, проте не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Сертифікація ведення лісового господарства (або лісова сертифікація) - це відносно новий процес, який швидко розвивається і стрімко змінює звичний вигляд світової торгівлі лісоматеріалами. Якщо раніше при укладанні контрактів на постачання лісопродукції покупців цікавили якість, строки постачання та ціна, то тепер до цих вимог додається ще й вимога екологічної сертифікації.

Вигоди, які отримує підприємство від проведення сертифікації, є такими:

- Наявність сертифікованої продукції поліпшує доступ на екологічно чутливі ринки.
- Пропозиції на постачання сертифікованої продукції зазвичай надходять від найбільш солідних компаній, тому вони більш довготермінові та стабільні.

- Сертифікація істотно поліпшує імідж підприємства та полегшує маркетинг його продукції.

- Сертифікована продукція зазвичай має більшу ціну отже підвищує прибуток.

Крім цього сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами, тощо. Практично в усьому світі вкладення грошей в сертифікацію окупається і є корисним, як для бізнесу, так і для персоналу самого лісогосподарського підприємства.

Сертифікація є добровільним процесом і проводиться лише за умови бажання і готовності постійного лісокористувача засвідчити документально стаłe ведення лісового господарства і лісокористування на підприємстві. Сертифікація проводиться спеціально акредитованими аудиторськими компаніями шляхом проведення попереднього, основного, планових та позапланових аудитів на підставі контракту. Сертифікаційні аудити проводяться за спеціальною програмою, яка включає зустрічі з персоналом підприємства, представниками місцевого населення та неурядових екологічних організацій, вивчення плану ведення лісового господарства, перевірка отриманої інформації з реаліями під час вибіркового натурного обстеження місць проведення лісогосподарських операцій та інші процедури.

В результаті основного сертифікаційного аудиту приймається рішення або про присудження письмового свідчення сталого ведення лісового господарства на підприємстві або про необхідність виправлення помічених під час аудиту невідповідностей з Принципами і Критеріями FSC®. В останньому випадку дається час на виправлення невідповідностей, після чого процедура повторюється знову. Після видачі сертифіката аудиторська компанія щорічно проводить контрольне обстеження і продовжує (або призупиняє) дію сертифіката.

2. Виявлення рідкісних видів, їх охорона і моніторинг

Вимоги Принципів FSC®, вимагають виявляти і охороняти на території підприємства всі рідкісні та зникаючі види флори і фауни, тобто перевищують вимоги національного законодавства. Встановлені місцеперебування рідкісних видів флори та фауни мають бути нанесені на карти (або плани) лісгоспу (лісництва). Наявність на території підприємства рідкісних і зникаючих видів флори і фауни, а також рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, слід враховувати при плануванні і виконанні будь-яких лісогосподарських і природоохоронних заходів.

При складанні технологічних карт виконання лісогосподарських заходів місцеперебування рідкісних видів флори та фауни або рослинних угруповань слід заносити до технологічних схем, щоб при проведенні заходу не порушити

природний режим їх існування. В розділ технологічної карти, де описано природоохоронні аспекти проведення заходу, робиться відповідний запис про заходи, які слід вжити для охорони таких видів або угруповань.

Підприємство повинно щорічно проводити моніторинг виявлених рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України. Для цього заповнюється наведена нижче таблиця.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ
виявлених на території Сколівського надлісництва
рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань,
занесених до Зеленої книги України.
Рік проведення моніторингу 20__ р.

№ п/п	Місцезнаходження: лісництво, квартал, виділ	Назва виду чи рослинного угруповання	Об’єкт що охороняється	Стан об’єкту (ознаки заселення)	Зміни у порівнянні з минулим роком
-------	---	--------------------------------------	------------------------	---------------------------------	------------------------------------

Перелік рідкісних та зникаючих видів тварин та рослин на території
Сколівського надлісництва

- Полоз лісовий - *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768)
Саламандра плямиста - *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758)
Тхір лісовий- *Mustela putorius* (Linnaeus, 1758)
Рись звичайна - *Lynx lynx* (Linnaeus, 1758)
Ведмідь бурий - *Ursus arctos* (Linnaeus, 1758)
Кіт лісовий- *Felis (sylvestris* Schreber, 1777)
Горностай - *Mustela erminea* (Linnaeus, 1758)
Дятел трипалий - *Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758)
Борсук європейський - *Meles meles* (Linnaeus, 1758)
Видра річкова - *Lutra lutra* (Linnaeus, 1758)
Мідянка звичайна - *Coronella austriaca* Laurenti, 1768
Шафран Гейфелів - *Crocus heuffelianus* Herb
Підсніжник білосніжний - *Galanthus nivalis* (Linnaeus)
Левкорхіс білуватий - *Pseudorchis albida* L.
Дзвоники карпатські - *Campanula carpatica* Jacq. (*C. reniformis* Schur)
Зозулинець блощиний - *Anacamptis coriophora* (L.)
Любка дволиста - *Platanthera bifolia* (L.)
Росичка круглолиста - *Drosera rotundifolia* L
Тис ягідний - *Taxus baccata* L.
Тирлич жовтий - *Gentiana lutea* L.
Цибуля ведмежа (черемша) - *Allium ursinum* L
Скополія карніолійська - *Scopolia carniolica* Jacq.
Лілія лісова - *Lilium martagon* L.
Лунарія оживаюча - *Lunaria rediviva* L.
Журавлина болотна - *Охусoccus microcarpus*
Зозулині сльози яйцеподібні - *Listera ovata* (L.)

3. Охорона праці і техніка безпеки.

Вимоги FSC® щодо охорони праці та техніки безпеки перевищують вимоги національної нормативно-законодавчої бази. Зокрема робітники, що працюють на заготівлі лісу, мають використовувати такі засоби індивідуального захисту: каску із захистом вух та очей, одяг зі спеціального матеріалу, який неможливо прорізати бензопилою, спеціальні рукавиці та взуття з металевими вставками. Техніка, що працює в лісі, і транспортні засоби, що здійснюють перевезення людей і вантажів, мають бути споряджені вогнегасниками і аптечками першої допомоги, термін дії яких ще не вичерпаний. Підприємство має забезпечити засобами захисту всіх робітників, які працюють на небезпечному транспорті або з небезпечним обладнанням та/або у шкідливих умовах. Зокрема, в шумних умовах праці (при роботі з бензопилою або на верстатах в деревообробному цеху) робітники мають працювати в захисних навушниках, на вантажно-розвантажувальних роботах - в захисних касках.

4. Особливості відведення лісосік та проведення рубок.

Вимоги FSC® до практики проведення лісогосподарських заходів базуються на забезпеченні екологічної та соціальної безпеки. При веденні лісового господарства слід всіляко намагатися:

- обмежити застосування суцільно-лісосічних рубок, а також площі лісосік таких рубок; відновлювати ліси шляхом природного поновлення; застосовувати аборигенні види дерев і чагарників; зберігати під час проведення рубок цінні та рідкісні дерева чагарники, насінники і плюсові дерева, а також важливі для збереження біорізноманіття елементи насаджень - сухостій, повалені, фаутні, поодинокі старовікові дерева тощо;

- обмежити спалювання порубкових решток, залишати їх для перегнивання (цілими або подрібненими спеціальним устаткуванням). При суцільних рубках рекомендується залишати та охороняти не менш як 10 дерев I ярусу на 1 га (серед яких цінні та рідкісні дерева, насінники і плюсові дерева), цінні та рідкісні чагарники. При будь-яких видах рубок слід залишати у не порушеному стані:

- окремі елементи насаджень, які є важливими для збереження біорізноманіття (сухостій, повалені, фаутні, дуплясті, поодинокі старовікові дерева тощо);

- ділянки чутливі до водної та вітрової ерозії;
- заболочені ділянки, водні об'єкти;
- куртини підросту.

Такі дерева, елементи насаджень та ділянки забороняється рубати, про що робиться відповідний запис в технологічній карті, а їх місце розташування наноситься на схему розробки лісосіки.

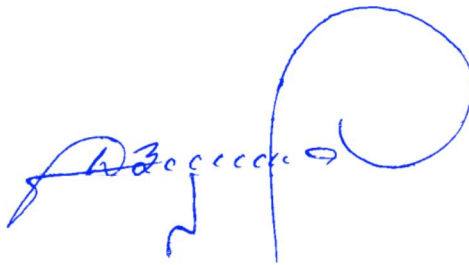
5. Особливості зберігання ПММ на лісосіках

Обладнання місць заправки бензопил, поводження у випадках протікання мастила чи пального в техніки, що працює у лісі, збору і утилізації відходів в містах проведення робіт.

Велика увага приділяється поводженню з пально-мастильними матеріалами. Зокрема вимагається, щоб пально-мастильні матеріали зберігалися у спеціальних ящиках, заправка бензопил відбувалася у спеціальних місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), щоб унеможливити потрапляння пального або мастила до ґрунту. Техніка, що працює в лісі, не повинна мати протікань масла та пального. Якщо таке протікання трапляється, мастило або пальне слід зібрати з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси), мішечок з якою має бути на кожній одиниці техніки, що працює в лісі. Використаний абсорбент слід зібрати і вивезти з лісової території та утилізувати в екологічно безпечний спосіб.

Те саме стосується промислових та побутових відходів, що утворюються під час виконання лісогосподарських заходів. Їх слід збирати і зберігати в контейнерах, встановлених в спеціальних місцях, а після завершення робіт видалити з лісу екологічно прийнятним способом.

Помічник надлісничого

Валерій ДАНІВ